

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1164
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2024/42
Karar Numarası : 2024/203
Başvuran : S. C.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuran hakkında verilmiş bir disiplin cezası olmamasına rağmen 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanması sebebiyle tahliye olamadığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunurken çıkan isyanda disiplin cezası almamış olmasına rağmen hakkında 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulandığını ve son olarak Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini,

b. 80 gündür tahliye olamadığını iddia etmekte ve mağduriyetlerinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuran hakkında Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü Disiplin Kurulu Başkanlığının 7/3/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile 5275 sayılı Kanun'un 44'üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde düzenlenen "*isyana çıkarma*" eylemi nedeniyle 20 gün hücre cezası verilmesinin uygun görüldüğü, başvuranın bu karara karşı şikayet başvurusunda bulunduğu ve Hatay İnfaz Hakimliğinin 28/4/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile disiplin cezasının mahpus yönünden ortadan kaldırılmasına dair karar verildiği,

b. Başvuranın 8/2/2023 tarihinde Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Afyonkarahisar 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin gerçekleştirildiği, ardından Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğünün 22/2/2023 tarihli ve 3564/... sayılı yazısına göre 23/2/2023 tarihinde asayiş ve güvenlik sebebiyle muhatap Kuruma kabulünün yapıldığı,

c. Başvuranın, hakkında verilen 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanması kararının kaldırılması talebine ilişkin 30/5/2023 tarihli ve 2023/... sayılı Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu kararına göre; 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin beşinci fıkrasında "*Müebbet hapis cezasına hükümlülerden, 107'nci maddede belirtilen koşullu salıverilme süresinin üçte ikisini, süreli hapis cezasına hükümlülerden toplam cezalarının üçte birini, üçüncü fıkra*

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

belirtilen hükümlülerden geriye kalan toplam cezalarının üçte birini bu kurumlarda geçirerek iyi hal gösterenlerin, tutum ve kişiliklerine uygun diğer ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine karar verilebilir." hükmünün yer aldığı ve başvuranın iyi halli olduğu takdirde muhatap Kurumda geriye kalan cezasının üçte birini 26/8/2027 tarihinde tamamlayacağı, henüz bu şartı yerine getirmediğinden bahisle başvuranın talebinin reddedildiği ifade edilmiştir.

4. Başvurunun sonuçlandırılabilmesi için muhatap Kurumdan ek bilgi-belge talebinde bulunulmuş ve alınan belgelerde özetle;

a. Afyonkarahisar 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 20/2/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararında "...barındırıldığı kurumda isyan ve ayaklanma eyleminde bulunarak asayiş ve güvenliği sekteye uğrattığı, iyileştirme faaliyetlerine ısrarla uyum göstermemekte, aksine eylemlerine diğer hükümlülerle gruplaşarak devam ettiği tespit edilmiş olup, adı geçen hükümlünün benzer tutum ve davranışlarının ceza infaz kurumumuzda da gerçekleştirme ihtimali göz önüne alındığında..." gerekçesiyle başvuran hakkında 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanmasına karar verildiği,

b. Başvuranın bu uygulamanın kaldırılması talebi ile itirazda bulunduğu, Ankara Batı 2. İnfaz Hakimliğinin 12/6/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararına göre Adalet Bakanlığı Ceza Tevkifevleri Genel Müdürlüğü kararlarının idari bir işlem niteliğinde olması, uyuşmazlığın idari yargıda çözümlenerek karara bağlanması ve bu idari işleme karşı 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda belirtilen süreler içerisinde idari yargıda dava açma takdirinin başvuruda olması ve Hâkimliğin yetkili ve görevli olmaması gerekçesiyle itirazın reddine karar verildiği belirtilmiştir.

5. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesi; "Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz." hükmünü haizdir.

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

8. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir."

10. Mezkur Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynağın bulunup

bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın iddiaları ve talepleri, muhatap Kurumun yanıtları, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

13. Başvuran, Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda çıkan isyan sebebiyle disiplin cezası almadığını iddia etmiştir. Muhatap Kurum tarafından gönderilen cevabi yazı ve ekler birlikte değerlendirildiğinde; Hatay T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü Disiplin Kurulu Başkanlığının 7/3/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile başvuran hakkında 5275 sayılı Kanun’un 44’üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde düzenlenen "*isyan çıkarma*" eylemi nedeniyle 20 gün hücre cezası verilmesinin uygun görüldüğü ve başvuranın söz konusu karara karşı yaptığı şikayet başvurusu sonucunda Hatay İnfaz Hakimliğinin 28/4/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile verilen disiplin cezasının mahpus yönünden ortadan kaldırıldığı anlaşılmıştır.

14. 5275 sayılı Kanun’un “*Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları*” başlıklı 9’uncu maddesinin üçüncü fıkrası “*Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usûllerine ısrarla karşı koyanlar bu kurumlara gönderilirler.*” hükmünü içermektedir. Başvuranın Afyonkarahisar 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin gerçekleştirilmesinin ardından İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı tarafından, 20/2/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararda “*...barındırıldığı kurumda isyan ve ayaklanma eyleminde bulunarak asayiş ve güvenliği sekteye uğrattığı, iyileştirme faaliyetlerine ısrarla uyum göstermemekte, aksine eylemlerine diğer hükümlülerle gruplaşarak devam ettiği tespit edilmiş olup, adı geçen hükümlünün benzer tutum ve davranışlarının ceza infaz kurumumuzda da gerçekleştirme ihtimali göz önüne alındığında...*” gerekçesiyle başvuranın konumuna uygun yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarından birine naklinin yapılmasına karar verilmiştir.

15. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “*Hapis Cezalarının İnfaz Edileceği Kurumlar*” başlıklı 5’inci maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir: “*Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usullerine ısrarla karşı koyanlar, idare ve gözlem kurulunun kararı ve Bakanlık onayı ile yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarına gönderilirler. Yüksek güvenlikli kurumlarda kalmakta olup kanun hükümlerine göre etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanan hükümlüler, ceza süresine bakılmaksızın, Bakanlık onayı ile diğer kurumlarda*

barındırılabilir.” Başvuran hakkında verilen Afyonkarahisar 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının ilgili kararı, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün onayına sunulmuştur. Bunun üzerine Genel Müdürlüğün 22/2/2023 tarihli ve 3564/... sayılı yazısı gereğince, başvuranın 5275 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca güvenlik ve asayiş sebebiyle Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakli gerçekleştirilmiştir.

16. Başvuran, hakkında uygulanan 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının kaldırılmasını talep etmiştir. 5275 sayılı Kanunun 9’uncu maddesinin beşinci fıkrası “*Müebbet hapis cezasına hükümlülerden, 107nci maddede belirtilen koşullu salıverilme süresinin üçte ikisini, süreli hapis cezasına hükümlülerden toplam cezalarının üçte birini, üçüncü fıkra da belirtilen hükümlülerden geriye kalan toplam cezalarının üçte birini bu kurumlarda geçirerek iyi hâl gösterenlerin, tutum ve kişiliklerine uygun diğer ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine karar verilebilir.*” hükmünü içermektedir. Muhatap Kurum tarafından gönderilen yazılı görüş ve eklerine göre; Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulunun 30/5/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararı ile “*...adı geçen hükümlünün iyi halli olduğu takdirde yüksek güvenlikli ceza infaz kurumumuzda bulunduğu süre içerisinde geriye kalan toplam cezalarının üçte birini 26/08/2027 tarihinde dolduracağı anlaşılmış olup; adı geçen hakkında alınan 5275 sayılı Kanun'un 9’uncu maddesinin 3’üncü fıkrası hükmünün kaldırılmasına ilişkin talebinin gerekli şartları taşımadığı nedeniyle reddine*” karar verdiği anlaşılmıştır.

17. Başvuran, herhangi bir disiplin cezası almamış olmasına rağmen hakkında 5275 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanması sebebiyle tahliye olamadığını iddia etmiştir. 5275 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin üçüncü fıkrasında, yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarına gönderme kararı alınabilmesi için gerekçeler sayılmıştır. Mahpus hakkında verilmiş bir disiplin cezasının olup olmadığı bu gerekçeler içinde bulunmamaktadır. Dolayısıyla başvuran hakkında verilen disiplin cezası, 5275 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanmasına neden olmayacağı gibi disiplin cezasının kaldırılmış olması da söz konusu uygulamanın kalkmasına neden olmayacaktır.

18. Keza, Afyonkarahisar 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 20/2/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararında “*...barındırıldığı kurumda isyan ve ayaklanma eyleminde bulunarak asayiş ve güvenliği sekteye uğrattığı, iyileştirme faaliyetlerine ısrarla uyum göstermemekte, aksine eylemlerine diğer hükümlülerle gruplaşarak devam ettiği tespit edilmiş olup, adı geçen hükümlünün benzer tutum ve davranışlarının ceza infaz kurumumuzda da gerçekleştirme ihtimali göz önüne alındığında...*” gerekçesiyle yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumuna gönderme kararı verilmiş olup başvuranın bir disiplin cezası alıp almadığı incelemeye ve gerekçeye konu edilmemiştir. Söz konusu kararın başvuran yönünden ortadan kaldırılabilmesi için 5275 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin beşinci fıkrası gereği, başvuranın iyi hal göstererek geriye kalan toplam cezalarının üçte birini yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında geçirmesi gerekmektedir. Bu hususta muhatap Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 30/5/2023 tarihli ve 2023/... sayılı kararında, başvuranın geriye kalan cezalarının üçte birini 26/8/2027 tarihinde dolduracağından bahsedilmiştir. Dolayısıyla, başvuranın hakkında uygulanan 5275 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin üçüncü fıkrası nedeniyle tahliye olamadığına ilişkin iddiasının yerinde olmadığı değerlendirilmiştir. Sonuç olarak muhatap Kurumun yukarıda açıklanan ilgili mevzuat kapsamında işlemlerini gerçekleştirdiği ve açıkça dayanaktan yoksun olan iddiaların kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

15/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye